

Настаўніцкая газета

Выходзіць з 20 снежня 1945 года

№77 (4435) СУБОТА, 24 верасня 1994 года

Копт па падпісцы — 8 руб., у розніцу — 30 руб.

НГ-ІНФАРМ

На старт выклікаюцца настаўнікі

НЕУЗАБЕ ПАЧНЕЦА ПЕРШЫ
ЭТАП ІІІ РЭСПУБЛІКАНСКАГА
КОНКУРСУ ПРАФЕСІЙНАГА
МАЙСТЭРСТВА ПЕДАГОГАЎ

Пачаўся новы навуцны год, і разам з ім конкурсны марфон аднаўляемых прафесійных спаворніцтваў педагогаў. Коротка напаміны чытачам гісторыю конкурсу. Першы конкурс "Настаўніцкага года" адбыўся ў 1991 годзе. Яго пераможцамі сталі В.А.Гербуцаў, У.М.Дзякоў, С.І.Лявончык, С.Г.Крушынскі, Ю.К.Войтава, А.С.Кароца, В.А.Крыжановіч, Ю.У.Маслаў, Ю.Ю.Усавалавіч Маслаў — пераможца конкурсу.

У тым жады педагогічная грамадасць у большай ступені аднаўлялася конкурс, бо ён садзейнічаў павышэнню прэстыжу педагогічнай прафесіі, самарэалізацыі педагогаў, выявіў многа талентаў настаўнікаў, вопыт якіх цяпер паспяхова распаўсюджваецца. Па матэрыяльных і арганізацыйных абставінах рэспубліканскі конкурс больш не праводзіўся (раённы і гарадскія конкурсы ў шэрагу месца працягваюцца да гэтага часу). Аднак у апошні год многа педагогаў і арганізатараў аднавілі спаворніцтва педагогаў, што, на іх погляд, спрыяла б пошуку талентаў і развіццю педагогічнай творчасці. Таму Міністэрствам адукацыі прынята рашэнне аб правядзенні на працягу бягучага навуцнага года ІІІ Рэспубліканскага конкурсу прафесійнага майстэрства педагогаў.

У Інстытуце павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў адукацыі і спецыяльна прэска Палажэння аб конкурсе, які ўключае вопыт папярэдніх конкурсаў і тэндэнцыі развіцця педагогічнай практыкі. Аўтары ініцыявалі, каб конкурс у большай ступені аднаўляў прафесійнае майстэрства настаўнікаў, а ў меншай ступені іх артыстычныя здольнасці. Многія апаненты папярэдніх конкурсаў, дарчы, адзначалі, што часта яны нагадвалі эстрадны шоу.

Праект Палажэння шырока абмяркоўваўся на ўстаноўках і арганізацыях, пасля дэпрацоўкі ён змяшчаў у "Настаўніцкай газеце" (7 мая 1994 года). У канцы чэрвеня Палажэнне амаль без змяненняў зацверджана Міністэрствам адукацыі. У адпаведным загадзе міністра зацверджана таксама састаў арганізацыйна-метадычнага адрдэла Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў адукацыі.

Згодна з Палажэннем у конкурсе ўдзельнічаюць педагогічныя работнікі школ, дашкольных і пазашкольных устаноў.

МІЖНАРОДНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ

21—23 верасня ў Доме настаўніка адбылася Міжнародная канферэнцыя выкладчыкаў англійскай мовы. Канферэнцыю адкрыў міністр адукацыі і навукі Васіль Стражаў.

Выкладчыкі англійскай мовы з навуцных устаноў розных тыпаў атрымалі магчымасць сустрэцца са сваімі калегамі, абмяняліся прафесійнымі вопытамі.

На канферэнцыі працавалі сем секцый: "Праблемы развіцця сучаснай англійскай мовы", "Сучасныя тэхналогіі выкладання англійскай мовы", "Дэлава англійскай мовы" і іншыя.

У канферэнцыі прынялі ўдзел госці з Польшчы, ЗША, Вялікабрытаніі, краін Прыбалтыкі, з Украіны, Малдовы, Расіі. Яны таксама прывялі цікавыя метады і распрацоўкі, планы ўдасканалення сваёй прафесійнай падрыхтоўкі.

Была наладжана выстава кніг на англійскай мове, выдадзеных беларускімі выдавецтвамі. Экспанавалася мастацкая дэкарацыя літаратуры, а таксама літаратура па краіназнаўству, падручнікі для розных тыпаў навуцных устаноў. Сваю экспазіцыю кніг на англійскай мове паказалі замежныя госці.

Галіна СІДАРОВІЧ.

Васіль СТРАЖАЎ:

"Мы будзем бугаваць нацыянальную школу"

Якой быць школе? Што ў ёй сёння неабходна змяніць? Якім напрамкам, якім шляхам ісці далей? Як сёння працаваць настаўніку? Як падтрымаць моцных вучняў, а таксама слабых і зрабіць так, каб і яны аказвалі станоўчы ўплыў на навуцна-выхавальны працэс у школе? Наогул, якім павінен быць змест адукацыі?

Пра гэта ішла размова на сустрэчы міністра адукацыі Васіля Стражава і начальніка ўпраўлення агульнай сярэдняй адукацыі Геннадзя Пятровіча з настаўнікамі школ Маскоўскага раёна сталіцы, якія адбыліся 21 верасня ў 41-й школе.

Перад тым, як сустрэцца з настаўнікамі, госці мелі амаль гадзіну размовы са старшакласнікамі, якія выказалі шэраг заўваг, адначасна неадказна на навуцныя праграмы некаторых школьных прадметаў, такіх, як гісторыя, матэматыка, інфарматыка, замежная мова, унеслі ступіны прашаньня па ўдасканаленні навуцна-выхавальнага працэсу. Міністр прыняў размову да вядома і паважна старшакласніка праз нейкі час зноў сустрэцца з ім.

Да дыскусіі па праблеме зместу адукацыі заклікаў міністр і настаўнікаў. Вы, сказаў ён, уступілі ў словы, якіх ніхто іншы выдатна ведае: школа, вам, як нікому іншаму, лепей вядомыя, чым іншым, а таксама станючымі баць. Вядома, школа зусім іншая краіна, іншая грамадства. Гэта істотны момант, які мы ажно не ўспаміналі. Вядома, краіна і малая — гэта розныя патрабаванні да сістэмы адукацыі, патрабаванні ў сэнсе якасці навуцнага: чаму і як вучыцца? Возьмем, напрыклад, Данію. У адносінах ад той жа Францыі або Германіі сістэма адукацыі гэтай невялікай краіны мае мноства шматлікіх пераваг, зусім іншыя палыхавы, скажам, да кіравання школай і г.д. Тут як з вопыту ў пэдагагіцы можна мець правільную моту і ісці да яе на працяглыя і сродкі. І гэты тым іншым краям з адукацыяй.

Пытанні настаўнікаў міністру аскара акрэслілі набабелыя праблемы школы. Была ўзнята праблема падрыхтоўкі, школьных праграм, заробковай платы і г.д. Як высветлілася, вельмі хваляе настаўніка лёс беларускамоўнага навуцнага. Якой мове будзе надавацца перавага? — Беларуская мова будзе асноўнай мовай навуцнага, — адказаў міністр. — Дзеці, якія не будуць вучыцца і ведаць беларускую мову, будуць мець меншыя шанцы ў жыцці. Пойдем па шляху беларусізацыі. На Закон аб мовах нам дадзена дзесяць гадоў. У нас ёсць яшчэ час — шэсць гадоў наперадзе.

Святлана БЕНЬ.

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА РАДЫ ДЫРЭКТАРАЎ ШКОЛ БЕЛАРУСІ

Чарговае пасяджэнне прэзідыума Рады дырэктараў школ Беларусі адбылося 26—28 верасня 1994 г. у Барысавскай сярэдняй школе Полацкага раёна Віцебскай вобласці. Даведзі і заўвагі на ўдзел па тэлефоне: (код 8-02144) 9-73-45; 9-74-38; 9-72-85. Прэсдаў у Полацк (пасцільна "Дзвіна") 26 верасня па 14 гадзінах.

ПУБЛІКУЕЦА, ЎПЕРШЫНЮ

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ ПАВІНЕН БЫЦЬ БЕЛАРУСКІМ

Паважаныя чытачы! Вашай ўвазе прапануецца дакумент, пазначаны аўтарам грыфам "Зусім сакрэтна", хоць нічога сакрэтнага, на наш погляд, у ім няма. Гэта ліст рэктара Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Уладзіміра Іванавіча Пічэты ў Наркамсавы БССР. Дата напісання ліста — 1928 год, 11 чэрвеня.

У лісце рэктара — трывога за лёс беларускасці за лёс навукоўцаў, якія былі аднадушчамі і разам з рэктарам многа зрабілі для ўсталявання нацыянальнага духу ў БДУ.

Ужо чацвёрты год у рэспубліцы праводзілася беларусізацыя, якая набыла статус дзяржаўнай палітыкі з ліпеня 1924 года, пасля пачатку ЦК КП(б)Б і сесіі ЦВК БССР, зацвердзіўшы пастанову "Аб практычных мерапрыемствах па правядзенні нацыянальнай палітыкі".

"Асноўным пытаннем беларусізацыі з'яўляецца пытанне аб беларускай мове", — падкрэсліваў у розгалубіцы планую ЦК КП(б)Б (ступень 1925 г.) "Чарговыя задачы ў нацыянальнай палітыцы". У рэспубліцы, дзе карэнныя насельніцтва складала 80%, гэта была правільная пазіцыя. Напраўнымі таксама прызнаваліся тры мовы наменшасці ў БССР: ўкраінская, расейская, польская (адпаведна працэнт насельніцтва: ўкраін — 8,2%, расейцаў — 7,7%, палкаў — 1,96 (на падставе перапісу 1926 г. пасля далучэння Гомельскай губерні).

Вядома, такой навуцнай установы, як БДУ, задача беларусізацыі з'яўлялася надзвычай актуальнай. Вядома, заслуга ў тым, што родная мова зацвердзіла ў студэнцкай аўдыторыі, належыць першаму рэктару Беларускага ўніверсітэта У. І. Пічэце. Гэта быў вучоны, выхаваны на лепшых традыцыях Маскоўскага ўніверсітэта. Не будучы беларусам па нацыянальнасці, ён займаўся даследаванням гісторыі і культуры Беларусі. Стаўшы рэктарам БДУ, Пічэца авалоўваў беларускую мову, пачаў пісаць працы і чытаць лекцыі на беларускай мове. Акрамя таго, ён быў прапаведнікам і папулярным аўтарам беларускай мовы. У 1923 г. Пічэца напісаў невялікую кніжачку "Беларуская мова як фактар нацыянальна-культурны", у якой пераказваў даказваў навуцнае існаванне беларускай мовы, варта гэта, каб не быць ігнараванай і забытай.

Пічэца глыбока ўспрымаў нацыянальна-адраджэнскія ідэі і раўнуе ролі інтэлігенцыі ў працэсе іх практычнага ажыццяўлення.

НАВІНЫ З ПТВ

ДЭСАНТ НА БУЛЬБУ

Нагледзячы на засуху летам, што істотна знізіла ўраджайнасць бульбы, уборачная кампанія набірае тэмпы.

Амаль што ва ўсе раёны Мінскай вобласці накіраваліся на ўборку і навуцныя сталічныя ПТВ.

Сёлета 18 вучыцельскіх прадстаўніц для сельскагаспадарчых раёнаў каля 2,5 тысячы птэвушнікаў. Краўдзіцца калтасу і саўвасу Міншчыны патурбавалася аб харчаванні і пражыванні падлеткаў.

Мінскія ПТВ №№ 38 і 94 паслалі ў Віцебскую вобласць, а паспэдаркамі якой даўно наладзілі цесныя сувязі.

ПАКУЮЦЬ РУКЗАКІ

Пакоюць свае рукзакі юныя турысты з Мінскага ПТВ № 71 машынабудавання. Днямі ў пасёлку Ратамка ўжо каторы год запар пачнецца восенняя турыстыка. Туды паедуць не толькі аматары турыстычных маршрутаў, але і "бальшыхчыкі" майстры вытворчага навуцнага, выкладчыкі, навуцныя ўсіх курсаў.

Ініцыятарам і арганізатарам такога спаворніцтва стаў кіраўнік турыстычнага клуба вучыцельска Леанід Грыгорыч.

У праграму сёлётай турыстычнай аўдыцыі аўдыцыі пераходзіць, спартыўнае аўдыцыі, футбол. Падрыхтоўка ўжо прымы і суверены для пераможцаў.

НОВАЕ ВЫШЭЙШАЕ

Сёлётай навуцным год сталічныя ПТВ №222 гандлю пачало ў новым статусе вышэйшага.

Упершыню 25 лепшых навуцных установаў, паспэдаркамі аўдыцыі першую дзюдавую ступень навуцнага, зможуць праводзіць сваю аўдыцыю на другой ступені турніра і год 15 месцаў. За гэты час зым набудуць ведаў па камерцыйнай дзейнасці ў сферы аўдыцыі і атрымліваюць прафесійнае каммерсант.

Для навуцнага тэхнікумскай групы зацвердзілі падрыхтоўку навуцнымі планамі і праграмамі, кабінеты, а самае галоўнае: ёсць ужо дамоўленасць па пытанні праходжання вытворчай практыкі і працягвання аўдыцыі з будучымі гандлёвымі цэнтрамі сталіцы.

Аля КЛЮЙКО.

АБ ТЫМ, ШТО ХВАЛЮЕ

ЗНОЎ "ЛІПА"?

Нядаўна ў Пінску ў размове з настаўнікамі ўсплыла старая хвароба савецкай сістэмы адукацыі, якую, як лічыў, даўно пераадолені: гарана абавязаве стаіць тройку там, дзе заслужана цвёрдая двойка.

Спрабуйце, ажно старшыня Дзяржаўнага ў вобласці СССР Г. Ягудзіна, здавалася б, вырашыў гэтую праблему. Калі вучань ведае прадмет на двойку, дык менавіта так і трэба гэтым ведам адзначыць. А каб не ствараць псіхалагічныя напружэнні сядзеннем на некалькі гадоў у адным класе, трэба пераводзіць у наступны клас з двойкамі. Дакладней кажучы, не двойкі ставіць, а не атэставалі па адпаведных прадметах, што не павіна быць падставай для другогідацыі.

Праблема, безумоўна, не такая простая, як здаецца на першы погляд. У прыватнасці, двойкі ў выпускнікоў (9-х) класа базавых школ значыліся дзверы ў дзесяты клас альбо ПТВ. 15-гадовы падлетак аказваўся на вуліцы, павуліночы рэды правапарушальнікам. І ў гэтым сэнсе можна зразумець той жа гарана, на які цвёрды гараванік.

Але хацелася б напамінуць аўдыцыікам літвас тую, што школа павіна даваць не толькі веда, але і аўдыцыі выхаваннем. А калі вучань ведае, што настаўнік выхаванне будзе ў канцы года паставіць тройку, гэта катэстрафічна, развурдальна ўплывае на яго выхаванне. Асобныя вучні літаральна аўдыцыі над настаўнікамі і школай.

Тэарэтыкі скажуць, што двойка не павіна быць бізюном у выхаванні. Настаўнік-прафесіянал мае шмат сродкаў уплыву на аўдыцыю. Усё гэта правільна. Але правільна і тое, што кожнае правіла мае выключэнні ці абмежаванні.

Увесь свет даўно знайшоў вырашэнне ўзнятай праблемы. Хвароба гэтая засталася толькі ў постсавецкай пэдагагіцы. Які ж выхад? Падлетак да 16 гадоў павінен знаходзіцца ў школе. А потым — альбо вучыцца далей, альбо ісці працаваць. Пры гэтым ад таго, якія ведаў ён набыў у школе, залежыць яго далейшы лёс. Савецкая пэдагагічная ізаляцыя аб тым, што школа заклікана вучыць дзяцей, неадарэчаная. Школа павіна даць магчымасць вучыцца, а настаўнік-прафесіянал — абуджаць у дзяцей натуральную прыродную цікавасць да ведаў, да пазнання. Грамадства і дзяржава абавязаны высока трымаць статус адукаванага чалавека. Але ж урэшце рэшт, вучыцца альбо не вучыцца — выбар самага чалавека. Кожнае дзіця павіна ведаць, што яго месца ў жыцці, асацыяцыя выхаванца, а не ўспэскамі ў школе.

У пэдагагіцы, і ў грамадстве многія араві лічыць, што адыход наш ад большай 10-гадовай абавязковай аўдыцыі — крок назад. Не могу з гэтым пагадзіцца. Не было ў нас усеагульнай дасавішчальнай аўдыцыі. Мы, як і ў многіх іншых, рабілі выгляд, што такія аўдыцыі існуюць. А фактычна ў значнай колькасці выпускнікоў аднак і ў атэстатах не адпавядалі атрыманым ведам. Вось так: на перахарах сярэдняй аўдыцыі вучыцца, а ведаў у галовах многіх выпускнікоў не набралася на ўзровень 6—7 класаў.

Рэфарм, якія праводзілі ў нашым грамадстве, непэдабжа павысіць асабістую ролі кожнага будучага свайго жыцця, аўдыцыі свайго лёсу. Таму сёння патурбавецца аўдыцыі інашэ: 10-гадовы (а б да 16) знаходжанне ў школе. А ў выпускніку атэстат павінен быць зафіксаваным тым ведам, які выпускнік сапраўды набыў за гэтыя дзесяць гадоў. І ў залежнасці ад аб'ёму і якасці гэтых ведаў, ад сваіх адносін да вучбы і навукальнай аўдыцыі падлетак вызначае свой далейшы жыццёвы шлях.

Уладзімір БАЛАДЗЬКО,
дырэктар
Нацыянальнага
Інстытута адукацыі,
доктар пэдагагічных
навуц.

род выкладчыкаў і студэнтаў вышэйшых навуцных устаноў. Як жа абстаілі справы ў БДУ? Для ілюстрацыі прывядзем наступныя дадзеныя.

Сарод 60 выпускнікоў першага выпуску БДУ было: беларусаў — 19, ўкраінцаў — 38, рускіх — 2, татар — 1. Нацыянальна склад другога выпуску быў такі: беларусаў — 63, ўкраінцаў — 111, рускіх — 7, палкаў — 1; іных — 2 (усіх — 184). Сарод прынятых у 1927—28 годзе студэнтаў было 54%, ўкраінцаў — 38%, рускіх — 4,5%, палкаў — 1,2%, іных — 1,7%. Аб нацыянальным складзе студэнтаў БДУ ў 1927-28 н.г. дае ўяўленне наступная табліца:

Факт / Нац.	Бел.	Укр.	Рус.	Пал.	Інш.	Усяго
Педфак	830	291	61	23	24	1229
Медфак	338	111	45	3	11	708
Прафгас	250	260	10	15	10	545
Усяго	1418	862	116	41	45	2482

Прыём 1927-28 н.г. даў павелічэнне студэнтаў-беларусаў на 2,2% у параўнанні з мінулым навуцным годам. Нацыянальны склад навукоўчых працаўнікоў БДУ ў 1927-28 годзе гаворыць аб перавазе выкладчыкаў некарэннай нацыянальнасці.

Факт / Нац.	Бел.	Укр.	Рус.	Пал.	Інш.	Усяго
Педфак	31	16	23	2	2	74
Медфак	37	47	27	2	3	116
Прафгас	6	9	12	1	1	29
Усяго	74	72	62	5	6	219

Павелічэнне ліку навукоўчых працаўнікоў-беларусаў за апошнія два гады быў значным:

	1926-27 н.г.	1927-28 н.г.
Прафесараў	5	6
Дацэнтаў	12	18
Асістэнтаў	26	29
Ардынатараў	22	21

(Правіт на 2-й стар.).

У НАРОДНЫ КАМІСАРЫЯТ АСВЕТА БССР

НАРЕ, ф.4, поп.7, спр.194, арк. 23 — 24.

